

N:o 38, i anledning af väckta motioner om ändring i nu gällande lag angående äktenskapsförord, mannens målsmansrätt för hustrun och giftorätt i bo.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 27 Februari 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades åtta protokolls-utdrag för den 23 dennes och protokollet för den 28 sistlidne Januari.

Herr de Laval uppläste en motion, N:o 76, angående tillägg till 3 § i Tryckfrihets-förordningen.

Hänvisades till Konstitutions-Utskottet.

Herr Dickson, Axel, väckte en motion, N:o 77, angående ändring i 26 § Riksdags-ordningen.

Hänvisades till Konstitutions-Utskottet.

Herr Dickson afgaf vidare en motion, N:o 78, angående ändring i Riksdags-ordningens föreskrifter rörande sättet för omröstningars verkställande hos Kamrarne och Utskotten.

Begärdes på bordet.

Uppläses ett af Herr Petre ingifvet Memorial af följande lydelse:
Af enskilda affärer tvungen till hemresa, anhåller jag ödmjukligen om permission från riksdags-göromålen under fjorton dagar, räknade från den 28 dennes.

Denna anhållan bifölls.

Företogs val af en Revisor för deltagande uti innevarande års revision af Statsverkets samt Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning i stället för Friherre Nordenfalk, Johan, som denna befattning sig afsagt; och befanns, vid valförrättningens slut, der-till hafva blifvit utsedd:

Herr Nisser, Wilhelm Amatus, Öfverste-löjtnant, med 56 röster.

Företogs val af tjugufyra ledamöter, jemte sex suppleanter i den nämnd, som, enligt 103 § Regeringsformen och 69 § Riksdags-ordningen, eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjenta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa af dem kunna anses böra från utöfningen af Konungens domsrätt skiljas; och befunnos, vid valförrättningens slut, hafva blifvit utsedde till

Ledamöter:

Herr Schartau, Frans,	med 67 röster.
Friherre Staël von Holstein, Fabian Wilhelm,	» 67 »
Herr Sahlin, Christoffer,	» 67 »
» Ekman, Gustaf,	» 67 »
» Casparsson, Carl Edvard,	» 66 »
Grefve Piper, Charles Emil,	» 66 »
» Mörner, Julius Oscar,	» 66 »
Friherre Koskull, Anders Magnus,	» 66 »
Herr Trolle, Carl Axel,	» 66 »
Grefve Piper, Claës Gustaf Fritz,	» 66 »
Herr Brummer, Fredrik,	» 66 »
» Storckenfelt, Carl Johan,	» 66 »
Friherre Tersmeden, Wilhelm Fredrik,	» 66 »
Herr Nisser, Wilhelm Amatus,	» 66 »
Friherre Sprengtporten, Jakob Wilhelm,	» 62 »
Herr von Koch, Nils Samuel,	» 62 »
» Croneborg, Hjalmar,	» 62 »
» Rettig, Carl Anton,	» 62 »
» Odelberg, Axel,	» 61 »
Grefve Hamilton, Henning,	» 61 »
Friherre Hermelin, Samuel Axel,	» 61 »
» Raab, Adam Christian,	» 61 »
Herr Adlersparre, Rudolf,	» 61 »
» Beckman, Anders Fredrik,	» 61 »

Suppleanter:

Herr Fähræus, Olof Immanuel,	med 61 röster.
» Herrlenius, Jonas,	» 61 »
Friherre Gyllenstjerna, Erik,	» 61 »
Herr Reutersvärd, Patrik Oscar,	» 61 »
» Selander, Nils Haqvin,	» 61 »
» Ehrengranat, Gustaf Adam,	» 61 »

sedan genom lottning emellan de ledamöter, som erhållit 61 röster, blifvit bestämdt dels hvilka af dem skulle blifva ordinarie ledamöter, och dels i hvilken ordning de öfrige borde såsom suppleanter ingå.

Sedan Herr Grefven och Talmannen härefter uppstått och affägsnat sig samt ordförandeplatsen intagits af Herr vice Talmannen, föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 20 och 23 dennes bordlagda Memoriali N:o 11, angående godtgörelse till Kamrarnes Herrar Talmän för de kostnader, de i denna egenskap få vidkännas.

Herr Wallenberg: Jag anhåller att Herr vice Talmannen behagade låta uppläsa min vid detta Betänkande fogade reservation.

Sedan den begärda uppläsningen försiggått, yttrade

Herr Wallenberg: Jag tillåter mig anhålla om afslag å Utskottets hemställan och bifall till det i min reservation framställda förslag. Erfarenheten torde snart komma att visa, att antalet af de personer, som äro valbare till Talmän, icke blir så stort, att det tål vid att ytterligare inskränkas: och genom att för all framtid icke tillägga Talmännen någon ersättning skulle man göra en inskränkning i kretsen af dertill passande personer. Det är denna våda jag genom mitt förslag velat förebygga. Jag har gjort detta förslag gerna, då jag hyser den största aktning för den nuvarande Talmannen; men detta inverkar icke på sjelfva saken och, hvem som än innehaft talmansplatsen, skulle jag framställt detta förslag, hvartill jag ännu en gång anhåller om bifall.

Friherre Staël von Holstein: För min del anser jag grundlagens ordalag så tydligt strida emot det af Herr Wallenberg framställda förslag, att jag, på grund deraf, dertill icke kan tillstyrka bifall. Då derjemte i reservationen antydes, att denna ersättning till Talmännen skulle utgå för den dem åliggande representations-skyldighet, så anser jag påpekandet af denna skyldighet olämpligt; och om ersättningen skulle åtföljas af en sådan skyldighet, blefve fördelen deraf ingen, då kostnaden för representerandet säkerligen skulle uppgå till samma belopp, som ersättningen. Dessutom innehåller förslaget, att Talmännen skulle vardera erhålla 2,000 R:dr, och således Talmannen i Andra Kammararen, som äfven har sin ersättning såsom riksdagsman, komma att erhålla ett större belopp än Första Kammararens Talman, hvilket äfven vore olämpligt. Slutligen säger Herr Wallenberg, att Talmännen ej kunna anses såsom representeranter, utan endast såsom Riksdagens främste tjänstemän; men grundlagen säger tydligt att Talmännen äro ledamöter, fast de icke få deltaga i beslutet. Jag måste anhålla om bifall till Utskottets hemställan.

Grefve af Ugglas: Stats-Utskottet har afstyrkt Herr Wallenbergs motion om arfvode åt Talmännen, emedan det anser beviljandet af ett dylikt arfvode icke vara öfverensstämmande med grundlagen, som i 12 § Riksdags-ordningen stadgar, att »riksdagsman i Första Kammararen eger ej att för denna befattning något arfvode uppbara»; och, säger man, då

nu Talmannen måste anses som representant, måtte äfven denna § på honom tillämpas. Jag tror visserligen, att han är representant, men på samma gång något annat än representant, och att det just är på denna sednare egenskap, man kan grunda ett yrkande om arfvode. Jag har hört yttras, att, om denna tolkning antoges, skulle den kunna leda derhän, att alla riksdagsmän, hvilka, utom den allmänna egenskapen af representant, hade någon särskild befattning vid Riksdagen, såsom ordförande och ledamöter i Utskotten m. fl., skulle kunna framställa anspråk på ersättning härför. Man måste dock taga i betraktande, att nyssnämnde ledamöter stå i ett helt annat förhållande till Riksdagen än Talmannen. De äro nemligen i full besittning af sina rättigheter som representanter, då deremot för Talmannen såsom representant icke återstår mera än att han icke kan af någon utom representationen stående ersättas. Rättigheten att uttala sin tanke eller deltaga i besluten är honom betagen. Man måste derför medgifva, att, om också Talmannen på sätt och vis är representant, står han på samma gång utom representant-kallet. Ingen lär väl kunna neka, att Talmannen ovilkorligen måste vara underkastad en hel mängd andra kostnader än de, som äro nödvändiga för den enskilde representanten.

Jag tror ej att Kammarens ledamöter skulle tycka särdeles om, om deras Talman vore så trångbodd, att han ej på passande sätt kunde mottaga de personer, som söka honom; om han ej hade någon tjenare att anmäla dessa; om han ständigt skulle färdas till fot.

Jag betviflar högeligen, att en person, som ställde sin hushållning på detta sätt, skulle anses värdigt uppbära sin ställning. Då man således har i detta hänseende vissa fordringar på Talmannen, så kräfver ju billigheten, att han får ersättning för de kostnader, som här af blifva en följd; och just den omständigheten, att dessa kostnader tillkomma honom utom hans egenskap som representant, gör att en ersättning härför ej kan stå i strid med grundlagens bud. Jag har hört, att åtskilliga ledamöter icke vilja lemna sitt bifall till det föreslagna arfvodet, emedan de anse det vara första steget till ersättning åt Första Kammarens ledamöter.

Jag tror dock denna fruktan sakna all grund, ty vi få härvid icke förbise, Mine Herrar! att detta arfvode skulle utgå icke blott till Första, utan äfven till Andra Kammarens Talman, som redan har sitt arfvode som representant, och då kan väl ej här af en sådan slutsats dragas.

För öfrigt är jag öfvertygad, att vårt beslut i denna fråga icke kommer att leda till något praktiskt resultat vid denna riksdag; men följderna bli olika, om båda Kamrarna förklara förslaget stridande emot grundlagen, än om Första Kamraren uttalar den åsigt, att Talmännen böra hafva sina kostnader ersatta och sedan, då frågan återkommer, låter vid Utskottets förslag bero.

Jag anhåller alltså nu om bifall till Herr Wallenbergs förslag.

Grefve Sparre, Eric: Jag har all aktning för de skäl, som blifvit anförda mot beviljande af arfvode åt talmännen; men att man finner några dylika i grundlagen kan jag ej förstå. Om äfven grundlagen i 12 § Riksdags-ordningen säger, att riksdagsman i Första Kamraren ej har rättighet att uppbära arfvode, hindrar det ju icke, att man kan

uppbära arfvode för någon annan befattning, och att Talmansbefattningen till en del står utom representationen, bevisas ju tydligen af 51 § Riksdags-ordningen, som förbjuder Talmannen att deltaga i öfverläggning och omröstning. Skulle man därför att 12 § Riksdags-ordningen förbjuder arfvode för den, som utöfvar en riksdagsmannabefattning i Första Kammaren äfven vilja förbjuda det för Talmannen, som icke utöfvar riksdagsmannabefattning, så vore detta ett sätt att tolka grundlagen, som jag icke kan förstå.

Efter detta om grundlagens tolkning ber jag att få anföra några ord om sjelfva saken, hvarvid jag dock är förekommen af föregående talare.

Jag vill dock upprigtigt säga, att det skulle förefalla mig särdeles besynnerligt, om ej Svenska representationen kunde gifva sina talmän så stora arfvoden, att dermed betäcktes de kostnader, de i och för utöfvandet af denna befattning måste vidkännas. Att den omständigheten, att Talmannen i Andra Kammaren finge högre aflöning än Talmannen i den Första, skulle härför utgöra ett hinder, kan jag alldeles icke finna. Jag instämmer därför i och anhåller om bifall till Herr Wallenbergs reservation.

Herr Landgren: Förekommen af den siste värde talaren, vill jag endast uttrycka den åsigt, att samma invändning, som här blifvit gjord i afseende å grundlagens föreskrifter angående tillsättande af Talmän, kan göras i afseende å val af ledamöter i landsting. Ej heller hyser jag den farhåga för de blifvande Talmännens torftighet, som af en föregående talare blifvit uttryckta. Utan att inlåta mig i någon tolkning af grundlagen, får jag uttala min öfvertygelse, att, derest icke Utskottets hemställan bifalles, utan det af Herr Wallenberg framställda förslag antages, första stenen är utbruten ur den nyombildade konstitutionens grundval.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: I sjelfva saken är jag till alla delar förekommen utaf Grefve af Ugglas. Jag kan nemligen lika med honom icke finna annat än att Talmansbefattningen är något helt och hållet skiljdt från representantbefattningen, så att af föreskrifterna i 12 § Riksdags-ordningen skäl omöjligen kan åberopas för att icke tillerkänna Talmännen arfvode. Men frågan gestaltar sig denna gång äfven på ett annat sätt. Jag tror mig nemligen veta, att i Andra Kammaren tankarne äro nära nog eniga, att bifalla Utskottets hemställan; vi hafva hört att tankarne äfven inom denna Kammare äro mycket delade, men äfven om ett bifall till Herr Wallenbergs förslag här skulle kunna erhållas, blefve denna fråga efter all anledning föremål för den första votering enligt 65 § Riksdags-ordningen; och detta böra vi undvika. För att icke anses ha *gillat* Utskottets mening och de skäl som för densamma blifvit åberopade, hemställer jag att Kammaren ville helt enkelt besluta att för denna riksdag låta bero vid det slut, hvaruti Utskottet stadnat.

Herr Billström: Det må visserligen så vara, att det belopp, som i den upplästa reservationen blifvit föreslaget, är obetydligt, relativt till

de summor Riksdagen för statsverkets behof kan komma att anslå; men den omständigheten förtjenar enligt mitt omdöme, vid detta likasom vid hvarje annat tillfälle, der enahanda förhållanden skulle kunna åberopas, icke det ringaste afseende. Jag har funnit det vara min pligt att tillse, huruvida en sann och riktig princip ligger till grund för ifrågavarande motion, huruvida från grundlagen kan hemtas något stöd för densamma, eller om den befinnes vara mot grundlagen stridande; och jag har då funnit förhållandet vara det sistnämnda. I Utskottets memorial är redan erinradt, hurusom Riksdags-ordningen stadgar, att den, som blifvit vald till ledamot i Första Kammaren, icke eger att uppbära något arfvode. Riksdags-ordningen stadgar ock, att den valde eger rätt att afsäga sig uppdraget, utan att för afsägelsen behöfva anföra något laga skäl. Begagnar han icke denna rätt, utan mottager kallelsen, har han också underkastat sig det nyssnämnda villkoret att icke få uppbära något arfvode; och, då Riksdags-ordningen vidare innehåller, att till Talman för hvardera Kammaren skall utses någon af dess ledamöter, är det klart, att den, som låtit välja sig till riksdagsman, i och med detsamma äfven iklädt sig skyldigheten att mottaga Talmansbefattningen, derest han med ett sådant förtroende skulle i näder hugnas, och detta jemväl utan rätt att åtnjuta något arfvode. Hvad åter beträffar Andra Kammaren, så tillförsäkrar Riksdags-ordningen dess ledamöter ett visst arfvode för hela riksdagen jemte resekostnadsersättning; och detta arfvode och denna ersättning kunna icke frångas den ledamot, som blifvit utnämnd till Talman. Här af följer således att Talmännens ställning i hvardera Kammaren, hvad arfvode beträffar, är alldeles oförändrad sådan den var före deras utnämning till Talmän.

Till stöd för motionen har blifvit åberopadt hvad som egt run under föregående riksdagar, eller att Talmännen då, såsom godtgörelse för halfva riksdagskostnaden, fått sig vida större summor anslagne. Men man bör bemärka, att förhållandet nu är helt olika det förutvarande. De riksdagsmän, som under det den gamla Riksdags-ordningen var gällande, utnämndes till Talmän i Borgare- och Bonde-Stånden, gingo derigenom miste om de för dem i deras egenskap af riksdagsmän bestämde arfvoden, i thy att andra ledamöter valdes i deras ställe. Det var således både rätt och billigt, att de fingo ersättning för den förlust, de led; och enär Talmännen i nämnda två Stånd aflönades, ansåg man skäligt, att äfven Talmännen i de öfriga Stånden, såsom med de förra likstälde, tillerkändes enahanda förmåner, churuväl de voro sjelfskrifne riksdagsmän och den ene af dem, i kraft af sitt embete, äfven sjelfskrifven Talman. Arfvodet till en hvar af de fyra Talmännen tilltogs så rundligt, att det äfven innefattade taffelpenningar, emedan den tidens sed fordrade att Talmännen skulle hvad man kallar representera, — något som, enligt den allmänna meningen, icke vidare lærer kunna ifrågakomma. Här har äfvenledes blifvit yttradt, att Talmännen skulle vara underkastade större kostnader och utgifter, än enskilde riksdagsmän, men af hvad beskaffenhet dessa kostnader äro, har icke blifvit uppgifvet, och jag har icke kunnat utforska hvarutinnan de skulle bestå. Väl må medgifvas att Talmännen för deras befattning en och annan gång kunna vara i behof af skrifbiträde äfvensom budskickning och särskild upppassning, men de hafva ju ovillkorligen rättighet att i förra hänseendet

anlita Kammarens Kansli, och i sednare hänseendet att förfoga öfver Kammarens vaktbetjening, utan att därför betungas med någon utgift. Herr Wallenberg har i sin reservation gifvit Herrar Talmän, benämningen *Riksdagens första embetsmän*. Ja! alltför gerna må de så benämnas; på blotta benämningen lärer ej kunna grundas något anspråk på aflöning. Ordförande och föredragande i Utskott likasom Deputerade i Riksdagens kansli, skulle ju äfven kunna kallas Riksdagens embetsmän, och en eller annan bland dessa torde hafva lika mödosamt arbete som Talmännen. Börjar man nu med att salariera Riksdagens så kallade första embetsmän, så torde turen snart nog komma äfven till de lägre graderna, men från beträdande af en sådan bana måste jag på det högsta afråda. För öfrigt vill det synas, för mig åtminstone, som skulle Herrar Talmän sjelfva finna sig bäst vid att icke erhålla något arfvode, alldenstund erfarenheten under en förfluten tid nogsam t lärt, att vid beviljandet af dylika anslag stundom fästas anspråk, som varit icke blott öfverdrifna, utan rent af obefogade; och från sådana anspråk lärer väl en hvar helst önska att vara befriad.

Från hvilken synpunkt denna fråga skärskådas kan jag icke finna annat än att Utskottets hemställan bör godkännas, och jag anhåller alltså att Herr Talmannen behagade framställa proposition på bifall till densamma.

Herr Storckenfelt: Jag helsar Talmannen såsom Kammarens förste och mest upplyste ledamot, jag anser Stats-Utskottets Utlåtande vara öfverensstämmande med grundlagen, jag anser det vara öfverensstämmande med både klokhet och billighet; jag gör mig därför en heder af att bifalla detta förslag.

Friherre Sprengtporten: Om Talmännen icke betraktas såsom ledamöter af Kamrarne, följer häraf, att Andra Kammarens Talman måste afstå sitt riksdagsmans-arfvode, då han utnämnes till Talman, enär enligt Riksdags-ordningen ingen annan än en ledamot af denna Kammarer får uppbära detta arfvode. En värd talares skäl, att då Talmännens rättigheter äro inskränkta till deras ordförandeskap, hvaraf hemtats den slutsats att de icke vore att anse som ledamöter af Kammarer, kan jag icke biträda, ty grundlagen inskränker äfven andra ledamöters rättigheter, så t. ex. Statsrådets, hvilka icke få deltaga i Utskott eller val till sådane. Frågan stödjer sig på ingen annan grund än den, huruvida det är grundlagsenligt att tillerkänna Talmännen arfvode, och, som jag instämmer med Stats-Utskottet deruti, att grundlagen icke medgifver detta, får jag anhålla om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Wallenberg: Jag hyser den största aktning för Andra Kammarens beslut, men jag fäster deremot icke något afseende vid beslut, som ännu ej äro fattade, och sådana inverka aldrig på mitt om-döme. En talare har yttrat, att mitt förslag skulle vara grundlagsstridigt. Vore så förhållandet, skulle vi säkerligen ej här öfverlägga om detsamma. En annan talare har erinrat om att Talmännen vore representanter. Ja! Mine Herrar, de äro verkligen representanter, men mi-

nus yttranderätt och rösträtt, och då hemställer jag huruvida de kunna anses som verkliga representanter. Talmansbefattningen är en mycket gagnande, mycket ärorik plats, men icke är den någon representantplats. Jag yrkar fortfarande bifall till mitt förslag.

Grefve af Ugglas: Jag anhåller endast att med ett par ord få besvara föregående talares invändningar. Man har yttrat, att, enär Talmännen vore representanter, skulle de genom grundlagens bud vara förhindrade att uppbära något arfvode. Jag får då erinra, att grundlagen endast förbjuder dem att uppbära arfvode för deras representantbefattning, ej för hvad utöfver denna åligger dem. Frågan blir ju då helt enkelt den: då Talmannen i följd af sin befattning eger utgifter, oberoende af de honom såsom representant tillkommande — att så är förhållandet, måste Kammaren erkänna — böra icke dessa omkostnader honom ersättas? Jag vidblifver mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr vice Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Stats-Utskottets förevarande memorial, dels bifall till Herr Wallenbergs vid memorialet fogade reservation, och dels att Kammaren skulle låta vid merberörda memorial bero; framställde Herr vice Talmannen först proposition på bifall till memorialet, sedermera proposition på antagande af Herr Wallenbergs reservation och slutligen proposition derpå, att Kammaren skulle låta vid oftanämnda memorial bero, hvilka samtliga propositioner med många ja och nej i blandning besvarades; hvarefter och sedan proposition på bifall till memorialet förnyats samt likaledes med många både ja och nej besvarats, Herr vice Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering, hvarjemte anmälte sig och yttrade

Friherre af Ugglas: Jag anhåller att det af mig väckta förslag måtte antagas till kontraposition.

Herr vice Talmannen hemställde, huruvida Kammaren till kontraposition vid den blifvande voteringen behagade antaga Friherre af Ugglas yrkande, att Kammaren skulle låta vid Stats-Utskottets ifrågasvarande memorial bero; och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Herr Wallenberg yrkade att votering om kontrapositionens innehåll skulle anställas.

Till följd häraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition;

»Den, som vill att, vid blifvande votering om bifall till Stats-Utskottets Memorial N:o 11, kontrapositionen skall innefatta bifall till Herr Wallenbergs emot samma Memorial afgifna reservation, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, antager Kammaren såsom kontraposition Friherre af Ugglas' yrkande, att Kammaren skulle vid ifrågavarande memorial låta bero.»

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen, och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—40.

Nej—54.

Härefter upplästes och godkändes följande proposition för hufvudvoteringen:

»Den, som bifaller Stats-Utskottets memorial N:o 11, angående godtgörelse till Kamrarnes Herrar Talmän för de kostnader, de i denna egenskap få vidkännas, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, låter Kammaren vid ifrågavarande memorial bero.»

Vid denna voterings utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—40.

Nej—52.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Banko-Utskottets den 20 och 23 dennes på bordet lagda berättelse, N:o 4, angående verkställd undersökning och granskning af Bankens tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 1.

Herr Wallenberg: I förevarande fråga har Utskottet hvarken yttrat sig till- eller afstyrkande, icke ens uttalat något omdöme, och detta ehuru betänkandet innehåller en särdeles vidlyftig recit. Jag tillåter mig nu att först sysselsätta mig med ifrågavarande recit. Utskottet redogör deri för de skäl, som hos Banko-fullmäktige uttalats mot och för den föreslagna transaktionen med Riksgälds-kontoret, och yttrar följande: »Å ena sidan anmärktes, att då genom den ifrågasatta operationen en del af Banken tillhöriga, för uppfyllandet af dennes egna ändamål afsedda medel komme att till Statsverket öfverlemnas emot dess skuldförbindelser, densamma innebure ett sammanblandande af Bankens och Statsverkets affärer, hvarpå föregående tider lemnat flera exempel, som varnade emot ett förnyande. Sådant sammanblandande hade, vid inträffade trångmål för Statsverket, haft till följd icke allenast förlust för Banken af de till Statsverket lemnade förskott, utan äfven rubbningar i landets hela penningväsende och alla deraf beroende förhållanden. Oafsedt detta, skulle, enär erfarenheten hitintills visat, att Banken icke kunde påräkna att, åtminstone utan fara för betydlig förlust, vid inträffande behof realisera innehafvande obligationer, de medel, som
komme

komme att användas till det ifrågasatta obligationsköpet, blifva bundna på ett sådant sätt, att Banken icke kunde åter få dem disponibla, om och när behof deraf uppstod.» Jag erkänner att det gör på mig ett nedslående intryck att höra releveras från förflutna tider åsigten att det *ena* af Statens verk skulle vara säkrare än det *andra*; att det vore farligt för Banken att mottaga Riksgälds-kontorets förbindelser. Man klagat öfver att vår kredit icke är så god den borde vara, men man gör icke heller något för att höja densamma. Om icke Riksgälds-kontorets obligationer erhålla en sådan kredit *inom* landet, att deras godhet sättes öfver allt tvifvel, huru skola de då få någon kredit utomlands? om icke Riksbanken vill köpa dem då den kan, hvem skall då våga köpa dem? För min del anser jag det vara nödvändigt, icke allenast att Banken vid obligationsköp har fria händer, utan äfven att den vid belåning ger Statens egna skuldförbindelser, då de erbjudas såsom hypothek, företräde framför andra obligationer. Ett annat skäl till klandret mot inköpet af Riksgälds-kontorets obligationer har uppgifvits vara, att »Banken förbundit sig att ej afyttra desamma på 5 månader.» Om, såsom man önskat, Banken i stället inköpt andra obligationer i och för jordbrukets understödjande, männe dessa skulle hafva varit lättare realisabla än Riksgälds-kontorets? Jag tviflar högligen derpå. Banken bör visserligen i möjligaste måtto understödja jordbruket såsom näringsgren, men historien har vittnat, att den kunnat gå för långt i denna väg, och den kan det ännu en gång. Bankens egande fonder kunna nemligen derigenom blifva så fastlästa, att de sedermera i behofvets stund ej kunna lösgröras. Vidare får jag fästa uppmärksamheten derpå, att Banko-fullmäktiges nu så klandrade åtgärd beredde möjlighet för Riksgälds-kontoret att få placerade på andra händer fixt 2 millioner Thaler och i option lika mycket. Riksgälds-kontoret erhöll sålunda i detta fall ett godt stöd och handtag af Banken, utan hvilket det säkerligen skulle hafva måst presentera för Riksdagen ett vida större deficit, än som nu skett.

Jag anser således Banko-fullmäktiges åtgärd hafva ländt till Statens gagn och bästa, samt hemställer derföre att Utskottets klander må lemnas utan allt afseende.

Herr Schartau: Med den föregående talaren instämmer jag deri, att Banko-Utskottet bort beledsaga sin långa recit angående Banko-fullmäktiges transaktioner med Riksgälds-kontoret med något eget omdöme, men deremot kan jag icke dela hans åsigt i afseende å detta omdömes beskaffenhet. Detta synes redan af den reservation jag i egenkap af utskottsledamot bifogat betänkanudet. Denna reservation går icke ut på något klander, utan afser endast en varning mot ett framtida upprepande af likartade transaktioner. Jag erkänner villigt, att det ifrågavarande obligationsköpet varit i *Statens* intresse, men en annan fråga är, huruvida det äfven varit i *Riksbankens*. Jag tviflar derpå. Jag vågar äfven draga i tvifvelsmål, huruvida den ländt till förmån för landets industri. Det blef nemligen kort derefter nödvändigt att inskränka den lånerörelse Rikets Ständer åt Banko-fullmäktige uppdragit att underhålla, och man kan ej förneka, att denna inskränkning var en

omedelbar följd af Fullmäktiges åtgärd att under en tidpunkt, då metalliska kassan var låg, utsläppa ett så stort belopp, som det hvilket erfordrades till berörda obligationsköp. Jag vill emellertid icke, jag upprepar det, klandra Fullmäktige, men då jag anser ett verks styrelse i första rummet böra tillse verkets egen fördel, kan jag ej gilla att man statuerar såsom princip att, i händelse ett Riksdagens verk ej kan fullgöra en nödvändig upplåning, det ena verket skall vara skyldigt att hjälpa det andra. Banken och Riksgälds-kontoret äro visserligen närmast att jemföra med tvänne armar af en kropp, men att en sådan sammanblandning dem emellan, som nu skett, upphöjes till princip, anser jag dock ej rådligt. Då man nu här yrkat, att Kammaren skulle uttala ett omdöme angående Fullmäktiges åtgöranden i detta fall — hvilket jag ej hade ämnat påyrka — skulle jag således önska att det blefve nästan i motsatt riktning mot hvad den föregående talaren föreslagit, eller att omdömet måtte innefatta en varning för en blifvande Bankostyrelse att ej vid likartade tillfällen upprepa hvad nu ganska välment skett. Det är nemligen i detta fall just förnyelsen, som är farlig.

Friherre Tersmeden: Den värde talare, som först yttrade sig, rigtade sina anmärkningar egentligen mot minoriteten inom Bankofullmäktige vid behandlingen af frågan om uppköp af Riksgälds-kontorets obligationer, och beklagade derjemte, att Utskottet releverat förhandlingarne i nämnda fråga. Jag hemställer, om icke det är ett Utskotts pligt att för Kamrarne redogöra för de viktigaste frågor, som Utskottet har under sin behandling, och just derföre att inom Bankofullmäktige varit så olika tankar i denna fråga, har Utskottet ansett sig böra utförligt redogöra för densammes handläggning; för att kunna bedöma en fråga af denna beskaffenhet, är det nödvändigt att se den från olika sidor. Att Utskottet icke uttalat något eget omdöme om Bankofullmäktiges handlingsätt kommer sig deraf att, såsom den siste värde talaren redan anmärkt, tankarne inom Utskottet voro så delade, att af Utskottets sexton ledamöter åtta reserverade sig. Vid sådant förhållande och för att förekomma ett klandrande omdöme af de ledamöter af Utskottet, hvilka icke ansågo Fullmäktiges åtgärder klandervärda och till hvilkas antal jag räknar mig, ansåg man rigtigast, att Utskottet icke uttalade något bestämdt omdöme. Jag anser, att Fullmäktige haft goda skäl för sitt beslut att uppköpa Riksgälds-kontorets obligationer, synnerligast som denna åtgärd föranledde en annan försäljning af dylika obligationer. Det är visserligen sannt, att perioden för obligationernas inköp var mindre lycklig, så till vida, att metalliska kassan redan förut var låg, men åtgärden vidtogs dock omkring 3 veckor före de stora fallissementerna i London. Dessa, som icke kunde förutses, verkade hufvudsakligen, att metalliska kassan icke kunde upprätthållas vid det i reglementet bestämda minimum. När man betraktar de brydsamma förhållanden, hvarunder Fullmäktige verkade under loppet af förra året, kan jag icke finna annat än, att de i allmänhet väl fullgjort hvad dem ålegat.

Herr Malmsten: Jag ber att, straxt här i början, få tillkännagifva, att jag tillhört majoriteten i Utskottet. Men då jag der motsatte

mig det af några ledamöter väckta förslaget, att Utskottet skulle med eget omdöme beledsaga redogörelsen för förhandlingarne inom Fullmäktige, så skedde detta, icke derföre att jag sjelf var tveksam hvad jag skulle tänka om den här ifrågavarande åtgärden, utan derföre att *mitt* omdöme derom icke öfverensstämde med *deras*, ifrån hvilka förslaget utgick. Jag hyser emellertid nu ingen betänklighet vid, att biträda hvad Herr Wallenberg yrkat.

En ibland denna Kammares utmärktaste ledamöter har i sin reservation framhållit »det betänkliga uti hvarje annan inblandning af Bankens penningeförhållanden med Riksgälds-kontorets, än den som Riksdagen sjelf pröfvat och godkänt»; och han har sedermera i sitt muntliga yttrande uttalat samma åsigt. Jag skulle emellertid önska att få fästa den högt aktade representantens uppmärksamhet derpå, att, om meningen med dessa ord varit, att liksom fritaga från betänkligheter de inblandningar af ifrågavarande slag, hvilka representationen pröfvat och godkänt, men deremot framhålla såsom betänklig hvarje annan sådan, till och med den, der det endast gäller *inköp* till ett ganska begränsadt belopp af Riksgälds-kontorets obligationer, så finnes för en sådan åsigt icke något stöd i vår Riksbanks historia. Väl visar oss denna historia många exempel på sådana slag af inblandningar, hvilka haft de mest beklagliga följder; men dessa hafva, i de allra flesta fall, berott på åtgärder, hvilka just representationen beslutat. Deremot känner jag ingen sådan af olycksbringande beskaffenhet, hvilken Banko-fullmäktige, på eget bevåg och ansvar, företagit i strid med eller vid sidan af den instruktion, som för dem varit gällande.

En annan särdeles framstående ledamot af Riksdagens Andra Kammare har i en särskildt afgifven reservation uttalat sin fruktan att, om Fullmäktiges ifrågavarande förfarande lemnades utan anmärkning, så skulle åter så oförmärkt införas »den sammanblandning emellan Statens och Bankens affärer, som för den sednare ansågs särdeles förderbringande under tider, hvilkas förhållanden nu tyckas hafva fallit i glömska.» Jag ber att härfå få svara, att vi, som icke hysa någon fruktan i detta hänseende, göra detta just derföre, att vi *icke* hafva glömt hurudana förhållandena under förflutna tider voro. Vi frukta icke att någon sådan der olycksbringande sammanblandning, som då egde rum, skall åter så oförmärkt kunna införas, och detta just af det skäl, att vi *erinra* oss den stora olikheten mellan dåvarande förhållanden och nu. *Då* herrskade den så kallade *sekretessen*, under hvars vingars skugga mycket, ja alltför mycket, kunde oförmärkt införas; *nu* deremot är denna fordom så mäktiga herrskarinnas valde brutet, så att deraf endast finnes kvar några få spår: *då* var öfverallt den åsigt allmänt rådande, att det skulle leda till ruin och olycka, om flere, än några få invigde, finge blicka in i Bankens förhållanden; *nu* deremot offentliggöres och sprides icke blott hvarje bokslut för Banken, der hvem som helst kan se och läsa och granska hela dess ställning, utan äfven hvarje vecka en kortare öfversigt, som visar förhållandet med metalliska kassan, utelöpande sedelstocken m. m. Det går sannerligen icke så lätt, att under *sådana* förhållanden införa något oförmärkt.

Men, de der farorna för hvarje inblandning mellan Bankens och Statens affärer, de förekomma så ofta i tal och skrift, de framhållas så

ofta, och de vädjas till så ofta, att det väl kan vara mödan värdt, att taga dem i något närmare betraktande och se efter huru med den saken sig verkligen förhåller.

Äfven jag medger gerna, att under förflutna tider mången gång en sådan sammanblandning egt rum, som varit till sina följder i högsta måtto olycksbringande. Men jag tillåter mig fråga, *hurudan* har då sammanblandningen varit, och *hvari* har den bestått? Jo, den har bestått deri, att Statsmagtarna, vare sig af oförstånd eller hjälplöshet, beslutat, att långt utöfver Bankens förmåga, utgifva sedlar till fyllandet af statsbehof. Så t. ex. då Banken, efter 1800 års riksdag, öfvertog inlösningen af femton millioner R:dr Riksgäldssedlar och ytterligare, under åren 1808—1810, lemnade förskotter till Staten af mer än nio millioner R:dr Banko, så var detta en sammanblandning, som var förderflig och hade till naturlig följd, att redan 1811 silfverutvexlingen måste inskränkas till tjugufyra skillingar person om dagen, och ytterligare, efter två år, eller 1813, till endast tolf skillingar. Detta var en sammanblandning, som var förderflig, men hvarföre? Jo, derföre att åtgärden var oförståndig och i och för sig af sådan beskaffenhet, att den aldrig bort ega rum. Icke uppkommo de förderfliga följderna derutaf, att det var *Statens* skuld, som Banken skulle betala; nej, de uppkommo deraf, att Banken på ett oförståndigt och lättsinnigt sätt anlätades utöfver sin förmåga så, att den åtog sig något, som den icke kunde gå i land med. Det är alldeles nödvändigt — åtminstone då det är fråga om finansiella förhållanden — att man förlägger orsakerna just *dit*, der de verkligen äro att finna, och icke genast i den alltid vidöppna reservoiren af vissa allmänna kathegorier.

Äfven då det icke gällt statsbehof, och då det således icke i aflägsnaste mån kunnat ifrågakomma någon sammanblandning af *Statens* och Bankens affärer — äfven då har mer än en gång ett oförståndigt och lättsinnigt anlåtande af Banken ledt till samma bedröfliga följder. — Jag kunde i detta hänseende påminna om 1815 års riksdagsbeslut, hvilket rätt grundligt rubbade den redan förut svaga krediten hos Riksbanken. Men I kännen detta, Mine Herrar, redan förut tillräckligt, äfvensom hvad derefter följde. Jag vill derföre påminna om något som ligger längre tillbaka i tiden, och af den anledningen kanske icke är så allmänt känt. Jag vill påminna om 1741 års kungörelse, som af Kongl. Maj:t på Ständernas *föreställning* utfärdades och afsåg att bereda »*sådana medel och utvägar, hvarigenom undersåtarna kunde hafva tillgång på penningar med mindre besvär och ränta än förut.*» Der var det då ingen fråga om att ge ut sedlar för fyllandet af statsbehof, men väl tillätnad för de enskilde: der var det icke fråga om någon sammanblandning af Bankens och *Statens* affärer; men — de der lättade utvägarne — de ledde dock derhän, att efter fyra års förlopp Banken måste stänga sin vaxlingslucka och sedermera i trettio två år hålla den absolut stängd.

Att nu af fruktan för sammanblandning af Bankens och Statens affärer vilja såsom regel uppställa, att Banken och Riksgäldskontoret göra bäst uti, att så litet som möjligt veta utaf hvarandra, men så mycket som möjligt vara rädda för hvarandra, derföre att hvarje sammanblandning vore farlig, — det synes mig nära nog detsamma, som

om någon, på grund af de olyckliga följderna af 1741 års Kungörelse, ville uppställa såsom regel, att icke alls några lån borde få utlemnas från Riksbanken till Kongl. Maj:ts undersåtare.

Jag tror, för min del, att man gör klokast uti, att icke allt för skarpt betona och icke allt för strängt framhålla den der sammanblandningen i och för sig, utan afseende på hurudan den är, eller hvori den består. Deremot kan man aldrig nog skarpt betona och aldrig nog strängt framhålla hvarje oförståndigt och lättsinnigt anlåtande af Banken utöfver dess förmåga, när och hvar något sådant kommer i fråga.

Innan jag slutar, ber jag att få tillägga några få ord. Jag minnes ännu ganska väl hurusom, då underrättelsen spred sig, att det lyckats Riksgälds-kontoret att erhålla det här ifrågavarande lånet, jag, lika med många andra, innerligt glädde mig derät. Det var i slutet af April månad förlidet år. Och denna glädje minskades sannerligen icke, då några dagar derefter (jag tror det var den 5—8 Maj) både Österrike och Preussen mobiliserade sina arméer. Min innerliga öfvertygelse är att, om lånet icke just *då*, när det skedde, hade blifvit kontraherat, hade det sedermera icke under hela sommaren stått till att få. Och om detta blifvit följderna af ett beslut, som Banko-fullmäktige fattat — då hade man sannerligen med större fog både *kunnat* göra och äfven *kommitt* att göra anmärkningar.

Jag kan för min del icke vara med om någon slags anmärkning mot Fullmäktige i den här ifrågavarande punkten, utan anhåller att få instämma i det yrkande Herr Wallenberg framställt.

Herr Selander: Då jag är den ende bland Banko-fullmäktige, som har äran tillhöra denna Kammare, tillåter jag mig att med några ord besvara de framställda anmärkningarne. En reservant har uttalat tvifvel, huruvida Fullmäktige ens varit berättigade att vidtaga den förevarande åtgärden. I afseende derå får jag endast hänvisa till 4 § 3 momentet i Banko-reglementet, af hvars innehåll torde otvetydigt följa att Fullmäktige egt en sådan rätt. Mot sjelfva åtgärden i och för sig har man anmärkt, dels att densamma skulle innebära en vådlig sammanblandning af Bankens och Statens affärer, dels att derigenom minskats de för allmänna rörelsen användbara medel. Den förra af dessa anmärkningar har redan blifvit af den siste värde talaren så fullständigt besvarad, att för mig ej återstår något att dervid tillägga. Beträffande åter den sednare, får jag erinra, att Riksgälds-kontoret vid tiden för ifrågavarande obligationsköp hade på sig anvisade stora utgifter, hvilka nödvändigt måste bestridas. Hade nu ej Banken lemnat Kontoret försträckning, så hade detta blifvit tvunget att med all gevalt söka indrifva sina fordringar, uppgående till högst betydliga belopp, och jag hemställer hvad verkan en sådan åtgärd skulle hafva utöfvat på allmänna rörelsen inom landet. För öfrigt, om de medel, Riksgälds-kontoret erhöll af Banken, i stället blifvit ineliggande i Banken, torde Fullmäktige ej under Maj och Juni månader, eller tiden för den stora handelskrisen i London, hafva vågat utlåna dem annorlunda än med den yttersta försigtighet.

Jag har endast velat yttra dessa ord och öfverlemnar nu åt Kam-maren att uttala sitt omdöme angående Fullmäktiges åtgärder.

Friherre von Schwerin: Vid första påseendet kan det synas som om det vore en ganska vanlig och riktig finansoperation, att Banken köper Riksgälds-kontorets obligationer, men vid praktiskt betraktande af saken synes det som om Banko-fullmäktige hade felat mot den första regeln inom bankväsendet, nemligen att icke använda tillgångarne på sådant sätt, att de icke kunna vid behof disponeras. Man måste beklaga, att våra statspapper på den allmänna marknaden icke hafva den kurs de borde hafva; och, sedan Sverige inträdt i allmänna finansförhållanden till utlandet, böra dessa organiseras på samma sätt som andra länders. För att få kurs på sina papper måste man ställa så till, att kapitalvärdet derå icke förloras. Det är icke nog att räntan derå ordentligen betalas. Förhållandet var helt annorlunda, så länge hypotheksföreningarnes obligationer voro de enda Svenska papperen å den utländska marknaden, ty dessa lämpade sig *icke* till spekulationspapper. De voro egentligen tjenliga till placementer för smärre besparingar. Med dessa drefvos således ingen egentlig handel, och behöfde ej åtgärder för att hållas i kurs; helst i början af deras tillvaro. Man har förundrat sig deröfver, att Norge och Danmark, hvilka icke borde hafva bättre kredit än vi, då vi alltid punktligt betalt våra räntor, hafva lättare att omsätta sina papper och att erhålla lån. Men detta kommer sig deraf, att de dels sjelfva ställt så till, att, då deras papper fallit, de blifvit uppköpta för Statens räkning, och dels ställt sig under stora patronager inom finansverlden, hvilka haft intresse deraf, att papperen icke sjunkit. Om Banken icke fastläst sina tillgångar, på sätt den gjort, skulle den under den brydsamma penningeställningen sistlidne sommar varit i tillfälle att fördelaktigt inverka på den allmänna penningrörelsen och dessutom i likhet med andra penningeinträttningar kunnat profitera deraf. En värd talare har yttrat sig om den fordna sekretessen. Jag anser det vara lyckligt för Riksbanken och alla banker, att det blifvit erkänt, det upprigtighet och sanning ingifva det bästa förtroendet. I England framlägges redogörelse för bankens ställning för hvarje dag. Jag skulle önska, att skyldigheten att visa sin ställning åtminstone hvar tredje månad utsträcktes äfven till de enskilda bankerna.

Jag instämmer för öfrigt med Herr Schartau.

Friherre Nordenfalk: Då jag tillhör den hälft af Banko-Utskottet, som genom en tillfällighet nödgats kalla sig reservanter, anhåller jag att få närmare redogöra för min åsigt i denna fråga. Jag tror, att en missuppfattning af reservanternes mening här egt rum. Man har lagt stor vikt på en reservants yttrande, att en »sammanblandning emellan Bankens och Statens affärer» är farlig. Denna åsigt i dess allmänhet har icke delats af flertalet bland reservanterne och icke heller af mig, men jag tror, att det finnes en gräns, öfver hvilken denna så kallade sammanblandning icke bör gå. Det är förut sagdt, att det visserligen är fördelaktigt för Staten, att en del obligationer öfvertages af Banken, men att dock icke så många böra öfvertagas, att Bankens rörelse deraf blir hämmad. Det är temligen klart, att, om Banken behöfver realisera sina obligationer och kastar ut en för Staten behöflig summa i marknaden, nedsätter detta icke allenast obligationernas värde, utan verkar äfven oro. Jag tror derföre, såsom sagdt, att det finnes en gräns, der samman-

blandning icke bör ega rum, och att denna gräns vid ifrågavarande obligationsköp redan var uppnådd i de 10 millioner, Banken redan före köpet egde i Svenska obligationer. Om Riksbanken samtidigt innehaft ett belopp i utländska säkra och goda obligationer, som vid behof verkligen kunnat realiseras, och detta utan skadlig inverkan på öfriga i marknaden varande inhemska obligationernas värde, anser jag, att proportionen af obligationer i Riksbankens grundfond kunnat sättas betydligt högre än under nu gällande förhållanden torde vara rådligt. De reservanter, som hufvudsakligen instämt med Herr Schartau, hafva påpekat, att ett upprepande under, med ofvan antydda motsvarande, förhållanden af Fullmäktiges ifrågavarande åtgärder icke borde ske, detta dock, såsom jag redan antydt, *icke* af fruktan för all sammanblandning af Bankens och Statens affärer. Förhållandet vid ifrågavarande obligationsköp var i öfrigt att under förra riksdagen åtskilliga motioner angående uppköp af Statens obligationer blifvit remitterade till Banko-Utskottet. För att hafva någon basis vid deras bedömande, begärdes från Fullmäktige uppgifter på de möjligen disponibla tillgångarne, inclusive hvad som under året kunde från filialbankerna och i öfrigt inflyta. Under det Utskottet, med stöd af ofvannämnda uppgift, öfverlade om sagde motioner, gjorde Fullmäktige obligationsköpet med Riksgälds-kontoret. Det var första gången sådant skedde, utan Riksdagens begifvande. Nu var dock Riksdagen samlad och i Banko-reglementet finnes just en § som säger: »Förekomma under pågående riksdag sådana frågor, som i en eller annan måtto hafva inflytande på Bankens kredit eller säkerhet, men hvaröfver *bestämda* föreskrifter saknas, må beslut derom ej af Fullmäktige fattas, innan de först rådfört sig med Banko-Utskottet». Häremot torde möjligen anmärkas, att denna § icke är fullt tillämplig i detta fall, men den visar dock lagstiftarens mening att, då tvifvel om rätta förfarandet *kan* uppstå, Fullmäktige böra rådföra sig med Banko-Utskottet.

Det är under sådana förhållanden jag tror, att åtgärder af ifrågavarande beskaffenhet icke böra under motsvarande förhållanden ånyo af Fullmäktige vidtagas, utan att Riksdagen fått tillfälle att derom sjelf afgöra. En talare har yttrat, att Riksdagens mening uti ifrågavarande fall icke kunde vara tvifvelaktig, emedan Banken icke kunde erhålla bättre säkerheter än Riksdagens egna papper, men det är att märka, att, då lånet beslöts, Riksdagen, ehuru medvetande häraf, likväl *icke* bestämde att dess bank skulle öfvertaga några obligationer. Sedan jag nu påpekat, att en annan uppfattning af förhållandena än den att Statens och Bankens affärer icke böra sammanblandas, legat till grund för de fleste reservanternes åsigt, tillåter jag mig yrka bifall till Herr Schartaus reservation.

Herr Reuterswärd: Vid granskningen af Bankoverkets tillstånd, styrelse och förvaltning, under tiden från den 16 Oktober 1865 till slutet af år 1866, uppstodo inom Utskottet olika åsichter, huruvida, då Utskottet beslutat att för Riksdagen relatera alla viktigare frågor, som hos Fullmäktige förevarit under nämnda tidpunkt, Utskottet äfven borde uttala sitt omdöme angående hvarje sådan fråga, eller icke. Majoritetens ansåg det sednare, minoriteten åter, till hvilken jag hörde, det förra. Minoriteten ville ingalunda framställa något ansvarspåstående mot Banko-

Fullmäktige, enär den väl insåg, att den tidpunkt, under hvilken transaktionerna med Riksgälds-kontoret företagits, varit af så exceptionel art, att Fullmäktiges åtgärd mycket lätt kunde försvaras, men den ansåg, att man borde framhålla, hurusom de förhållanden, hvilka orsakat dessa, på Bankens ställning och förmåga att underlätta allmänna rörelsen så djupt ingripande operationer, endast vore att betrakta såsom undantag, ej såsom regel.

En föregående talare har klandrat reservanterne, derföre att de skulle hafva lagt allt för mycken vikt på nödvändigheten af att ej sammanblanda Bankens affärer med Statens öfriga verks. Den värde talaren torde dock hafva väl strängt betonat vår reservation. Vi hafva deri endast yttrat, att Riksbanken borde undvika alla transaktioner, som Riksdagen icke pröfvat och godkänt. Visserligen har anmärkaren förutsatt och åberopat att föregående Fullmäktige varit visare än Rikets Ständer; det är möjligt att så kommer att fortfara, men det är icke bevisadt, och till dess måste det vara betänkligt att öfverlemna dylika viktiga frågor åt några få personers afgörande. Ger Riksdagen åter sitt samtycke till en mer eller mindre lyckad bankåtgärd, får den skylla sig själf. Samma farhågor, som uppstått hos Utskottets minoritet, visade sig äfven hos en del af Fullmäktige; den tidpunkt, då ifrågakommande transaktioner ingingos, var nemligen sådan, att hvar och en kunde ana hurudan svår tid skulle komma.

Jag anser ej nödigt att ingå i några vidare detaljer, utan inskränker mig att instämma i Herr Schartaus yrkande.

Grefve Hamilton, Henning: Den fråga, som utgör föremål för Kammarrens öfverläggning, har blifvit af föregående talare så fullständigt utredd, att för mig föga återstår att tillägga. Då jag likväl, såsom ledamot i Riksgälds-kontorets styrelse, njutit frukterna af den Bankofullmäktiges åtgärd, som här vidrörts, torde det tillåtas mig att yttra några ord i ämnet.

I afseende å Bankens och Statens, hoc est Riksgälds-kontorets, ställning till hvarandra, har det funnits en tid, långt före mitt inträde i Riksgälds-kontoret, då man fruktade en sammanblandning mellan Bankens och Statens affärer ända derhän, att de båda verkens styrelser stodo mot hvarandra, om än icke såsom fiender, dock såsom tvänne magter, hvilka borde hafva ögonen på hvarandra, så att icke den ena ginge miste om någon vinst, som eljest skulle tillfalla den andra. Detta förhållande har nu upphört och mellan de båda verken råder förtroelighet och sänja, till båtad, ej blott för verken sjelfva, utan framförallt för det allmänna. En bland de viktigaste yttringarne af denna samdrägt är Bankofullmäktiges förevarande åtgärd. I afseende å det om-döme representationen borde uttala deröfver, hafva tvänne förslag framställt, intetdera afseende något klander af Fullmäktiges åtgärd, men innefattande, det ena en varning för framtiden, det andra en förklaring att åtgärden ej ger anledning till någon erinran. Frågan huruvida en varning bör ifrågakomma, kan bero på två omständigheter, dels om Fullmäktiges åtgärd, vidtagen blott en gång, är i och för sig vådlig, dels om Fullmäktige visat fallenhet att tid efter annan vidtaga likartade åtgärder, hvilka ej äro farliga i och för sig, men blifva det genom upp-

repandet. Då emellertid något upprepande ej förekommit, kan således i det sednare afseendet någon varning ej behöfvas. För att åter visa åtgärdens skadlighet i och för sig, har man bland annat anført, att genom densamma Bankens förmåga att gå den lånebehöfvande allmänheten tillhanda skulle hafva förminsats. Till en början kan man derpå svara, hvad redan blifvit antydt, eller att Bankens tillgång för ögonblicket på disponibelt silfver ingalunda förminsats med en hel million Thaler, utan endast med en ringa del deraf, emedan Banken endast successive skulle liqvidera de öfvertagna obligationerna; men äfven om man anser, att Fullmäktige varit skyldige tillse att icke de lånesökandes finansiella svårigheter ökats, torde Fullmäktiges åtgärd befinnas hafva varit fullt berättigad. Vi känna de omständigheter, under hvilka ifrågavarande lånetransaktioner bedrefvos. Rikets Ständer hade beslutat upptagande af ett lån, stort 9 millicner Thaler. Deraf hade Nordtyska banken, von Erlanger m. fl. öfvertagit 4 millioner, med optionsrätt för återstoden. Denna optionsrätt begagnades ej, och frågan blef då, hvarifrån Riksgälds-kontoret skulle erhålla nödiga medel till bestridande af de utgifter, Rikets Ständer förut anvisat. Tidpunkten var i April månad år 1866 och således föga gynnsam för några lånetransaktioner. Kriget hade visserligen ännu icke utbrutit, men rustningarne, som bedrefvos med största ifver, höllo penningeverlden i en sådan spänning, att föga utsigter förefunnos att å Tyska marknaden erhålla lån till det pris Riksgälds-kontoret beräknat. Hade detta varit öfverdrifvet och man således kunnat antaga, att Banken skulle göra någon förlust på att betala lika mycket, skulle man haft skäl för påståendet att Fullmäktige sett mera på det allmänna, än på Bankens eget bästa, men så var icke förhållandet. Enda vilkoret för att Riksgälds-kontoret skulle få afsätta en betydlig del af de återstående 5 millionerna, eller 3 millioner, var att Banken öfvertog 1 million; Skandinaviska kredit-aktiebolaget, fordrade nemligen detta, enär begärligheten af Riksgälds-kontorets obligationer derigenom skulle förstärkas. Nu hafva mot denna bankens lånetransaktion med Riksgälds-kontoret tvänne anmärkingar framställts. *Den ena*, att Riksgälds-kontorets obligationer icke voro säljbara och att således Banken ej bort öfvertaga desamma. Det skulle vara mycket beklagligt, om så vore förhållandet, men det är åtminstone något, som Riksgälds-kontoret ej erfarit under sistlidet år, och detta, ehuru få af de sednare åren varit så föga gynnsamma för lånetransaktioner, som nämnda år. Man kan säga, att obligationerna ej voro säljbara till ett visst pris, men ingalunda att de voro osäljbara. Nästan hvarje månad erhöill tvärtom Riksgälds-kontoret anbud af långifvare, ehuru till sådana pris, att Kontoret ansåg sig ej kunna antaga dem. *Den andra* anmärkningen är den, att allmänna rörelsen inom landet försämrades genom Bankens öfvertagande af ifrågavarande obligationer. Jag tror tvärtom, att ställningen väsendtligen förbättrades. Hade nemligen Riksgälds-kontoret ej i April 1866 erhållit penningar af Banken och i följd deraf af Skandinaviska kredit-aktiebolaget, skulle Kontoret hafva blifvit nödgadt anlita alla sina egna tillgångar för att bestrida de å Kontoret anvisade utgifter. Det hade då måst genast uppsäga alla utestående fordringar, uppgående till omkring 3 millioner R:dr, och jag hemställer till Eder, Mine Herrar! hvad verkan indrifvandet af en så-

dan summa under Juni, Juli och Augusti månader skulle hafva utöfvat på allmänna rörelsen inom landet. Enligt min tro skulle de största olyckor deraf hafva uppstått. Nu deremot, då Kontoret redan på våren 1866 erhöll behöfliga medel, blef det för Kontoret möjligt att ställa uppsägningarne af dess fordringar så, att dessa ej behöfde inbetalas förrän efter skörden. Galdenärerne hunno att genom realiserande af skörden anskaffa penningar, och lånen hafva inbetalts till Riksgäldskontoret, utan dröjsmål vid liqviderna, och utan att någon synnerlig olägenhet förmärkts inom landet.

Då jag sålunda anser, att Fullmäktiges ifrågavarande åtgärd ej varit vådlig för Banken, men deremot särdeles fördelaktig för det allmänna, och då dessutom det endast förefinnes *en* åtgärd af detta slag att fästa sig vid, kan jag ej finna något skäl till anmärkning mot Fullmäktige och biträder derföre Herr Wallenbergs förslag.

Herr Stjernblad: För min del har jag icke ett ögonblick tvekat att sluta mig till de Herrars åsikter, som gillande bedöma Fullmäktiges beteende i denna sak. Skälen derför hafva förut blifvit så tydligt anförda, att jag icke vill besvara Herrarne med deras upprepande, men jag har begärt ordet, med anledning af ett yttrande utaf den näst föregående talaren. Han har sagt, att vid den tidpunkt, då ifrågavarande lån afslöts, fanns ingen med affärer förtrogen, som icke såg, hvart det skulle bära. Jag betviflar det. Såväl Bankens ställning som den allmänna affärsställningen var sådan, att Fullmäktiges beslut var fullt berättigadt. Bankens ställning var god; den hade 15,900,000 R:dr i metallisk valuta, 25 millioner i utelöpande sedlar och Fullmäktige hade beräknat, att reservfonden under året skulle ökas med 1,832,000 R:dr. Hvad åter den allmänna penningställningen beträffar, så veta vi, att belåningen inom landet och diskonteringen gick särdeles lätt, och det största beviset härpå var väl, att Fullmäktige, äfvensom enskilde, icke tvekade att deltaga i det belopp, Skandinaviska kredit-aktiebolaget åtagit sig.

En värd talare har här äfven yttrat, att obligationssköpet föranledt räntans höjande, men jag vågar bestrida detta, ty då Fullmäktige sågo sig föranlåtne att höja räntan, voro endast 200,000 R:dr af det öfvertagna beloppet utbetalda.

Jag instämmer med Herr Wallenberg.

Herr Schartau: I fall någon skulle hafva så uppfattat mitt förra anförande, att detsamma inneburit ett klander mot Fullmäktiges ifrågavarande åtgärd, har jag blifvit missförstådd. Jag klandrar icke denna åtgärd, jag går till och med så långt att jag anser sannolikt att jag sjelf, om jag varit Fullmäktig, skulle hafva deltagit i densamma, men deraf följer ej att dylika åtgärder böra förnyas. För min del skulle jag ej hafva föreslagit Kammaren, att uttala något visst omdöme öfver förevärande punkt, såvida ej min värderade granne hemställt, att detta måtte blifva gillande. Ett gillande skulle nemligen jag anse vara särdeles betänkligt för Bankens egen skull, när den derigenom temligen direkt uppmanades att förtgå på den bana, hvartill ifrågavarande åtgärd utgjort första steget, och hvilken bana slutligen måste leda derhän, att

Banken blir den egentlige fordringssegaren hos Riksgälds-kontoret. Detta torde svärligen öfverensstämma med ändamålet af en bankinstitution. Att för öfrigt åtgärden icke ländt till Bankens egen fromma, kan man se deraf, att metalliska kassan, som den 28 April 1866 vid lånetransaktionens uppgörande utgjorde 14,481,000 R:dr, sedermera oafbrutet nedgick, till dess den till och med understeg det i reglementet bestämda minimum.

Jag yrkar fortfarande bifall till det af mig förut framställda förslag.

Herr Wallenberg: Den egentliga tvistepunkten tyckes nu vara, huruvida Fullmäktige egt befogenhet att handla, såsom de gjort. Alla erkänna, att de vidtagit en åtgärd, som varit gagnelig för det allmänna och ej skadlig för Riksbanken, men man vill antyda, att de dock förut bort rådföra sig med Ständerna, hvilka voro samlade, då beslutet fattades. I afseende härå får jag dock erinra, att en Riksdag aldrig kan vara en lämplig myndighet att besluta om obligationsköp, framför allt i dessa jernvägarnes och telegrafernas tid, då dylika frågor afgöras fort och ej med den långsamhet ett riksdagsmaskineri kräfvär. Det är verkligen besynnerligt, att då man erkänner att Fullmäktiges åtgärd varit nyttig, man likväl ej vill, att i händelse alldeles likartade omständigheter åter inträffa, åtgärden förnyas. Tankegången i detta fall kan jag ej fatta. Jag vidblifver mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälde Herr vice Talmannen, att under densamma hade yrkats dels af Herr Wallenberg, att den förevarande §:n skulle läggas till handlingarne med förklarande, att Kammarerna icke anser ifrågavarande obligations-inköp böra föranleda till någon erinran; dels ock af Herr Schartau, att §:n måtte läggas till handlingarne med den förklaring: »att Kammarerna, utan att klandra Banko-styrelsens tillgörande i afseende på förevarande obligationsköp, dock uttrycker den tanke, att enahanda åtgärd under likartade förhållanden i framtiden icke är tillräddig.»

Härefter framställde Herr vice Talmannen först proposition på Herr Wallenbergs yrkande, hvarvid svarades starka ja, blandade med nej, och sedermera proposition på Herr Schartaus förslag, då svaren utföllo med starka nej, blandade med ja; och förklarade Herr vice Talmannen den af honom först gjorda propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad.

§ 2.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Herr Wallenberg: I den nu föredragna punkten har Utskottet erkänt, att Fullmäktiges åtgärder i afseende å räntans höjande m. m. varit fullt berättigade, i anseende till »de brydsamma förhållanden, hvilka under det sistförflutna året förevarit,» men tillägger likväl en erinran, att dylika åtgärder endast böra vidtagas »i högsta nödfall»

Hvad förstås nu med »högsta nödfall.» Så vidt jag kan finna, måste de omständigheter, som under sista sommaren förekommit, vara dit hänförliga, och då härtill kommer att Fullmäktige i reglementets föreskrifter ega bemyndigande att vidtaga ifrågavarande åtgärder, torde det ej vara med billighet och rättvisa förenligt att mot dem uttala ett, om än förtäckt, klander. Jag hemställer därför, att Kammaren ville uttala följande omdöme:

Med hänsyn till de brydsamma förhållanden, hvilka under det sist-förflutna året förevarit, och utöfvat ett starkt inflytande på Bankens metalliska kassa samt dess ställning i öfrigt, har Riksdagen ej funnit anledning till missbilligande af Fullmäktiges åtgärder att höja utlånings-räntan öfver sex procent och kreditivafgiften till en procent.

Friherre Sprengtporten: Så vidt jag rätt uppfattat meningen med Utskottets hemställan i förevarande punkt, innehåller denna, dels en förklaring, att enär Fullmäktiges åtgärder i afseende å utlånings-räntans och kreditiv-afgiftens höjande varit erforderliga för Bankens egen säkerhet, desamma icke böra klandras, dels ock en erinran till Fullmäktige att ej vidtaga dylika åtgärder endast för att bereda Banken vinst. En sådan välgrundad erinran innefattar ju ej något klander mot Fullmäktiges åtgärder, och yrkar jag därför bifall till Utskottets hemställan.

Herr Schartau: Såsom af Betänkandet synes, har icke inom Utskottet uppstått någon egentlig skiljaktighet i afseende å förevarande punkt. Huru man kunnat anse Utskottets hemställan innebära något klander mot Fullmäktige, kan jag ej fatta. Man klandrar ju ej allt, som man icke gillar, och Utskottet säger ju uttryckligen, att det ej funnit skäl till missbilligande af Fullmäktiges åtgärder. Dessa blefvo en nödvändig följd af Fullmäktiges förut omordade beslut att inköpa Riksgäldskontorets obligationer, ty Banken måste på utlåningen taga igen de penningar, den fått aflemna till Riksgäldskontoret. Nu torde det visserligen hafva varit bättre att rent af vägra lån, än att uppdyrka deras pris — derom kunna dock, det medgifves, tankarne vara olika — liksom det ej torde anstå Riksbanken att söka förtjena på räntans höjande, ett penningeförvärf, som den gerna kan afstå åt de enskilda bankerna, som nog veta att begagna sig deraf; men här är ju ej fråga om något missbilligande, ännu mindre om något klander, utan endast om att Riksdagen borde uttrycka samma tanke, som jag vid första punkten sökt framhålla, eller att Fullmäktige borde iakttaga största varsamhet vid beslutandet af åtgärder, som kunna djupt ingripa i den allmänna rörelsen inom landet. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Mörner, Carl Göran: Då tvänne talare hafva yttrat sig för bifall till Utskottets hemställan, men endast en i annan riktning, anser jag mig böra uttala den åsigten, att de klandrande uttrycken i Utskottets hemställan böra utgå. Bankens förnämsta uppgift är att upprätthålla myntvärdet och den får icke behandla sin rörelse på det sättet, att den tillhandahåller allmänheten penningar till underpris, eller på sätt och vis skänker bort lån. Då man måste erkänna, att Full-

mäktige haft fullgiltiga skäl för sina åtgärder i de förhållanden, som för handen varit, och man icke har anledning att antaga, att icke Fullmäktige med nödig varsamhet skött sitt viktiga kall, bör man icke uttala ett ogillande af deras åtgärder, ty det skulle kunna föranleda der till, att personer, som mera se på eget bästa än på Bankens, skulle undandraga sig förtroendet att vara Banko-fullmäktige, för att undgå anmärkningar.

Jag förenar mig med Herr Wallenberg.

Herr Wærn: Jag instämmer med Herr Wallenberg, men vill dock påpeka, att det i Utskottets hemställen förekommande uttrycket »i högsta nödfall» skulle för mycket binda Bankens verksamhet. Det kan nemligen svårigen tolkas så, som en talare här sagt att det borde, eller att Banken icke bör på sin rörelse skörda någon oskäligen vinst, utan antyder, att räntan bör höjas endast under ytterst svåra omständigheter.

Om Riksbanken icke skall blifva utan allt inflytande på den allmänna penningarörelsen, bör den dock få sköta sig såsom en annan bank och bestämma räntan efter förhanden varande förhållanden.

Häri hördes flere ledamöter instämma.

Herr Reuterswård: Det är ett eget förhållande, att man icke allenast klandrat Utskottet därför, att det redogjort för förhållanden med bankoverket, utan äfven beskyllt Utskottet för att hafva ogillat åtgärder, hvarom det icke uttalat något ogillande omdöme. Jag kan ej finna något klander i förevarande punkt; den innehåller ju tvärtom, att Utskottet icke funnit något skäl till missbilligande af Fullmäktiges åtgärder att höja utlåningsräntan.

Jag vill icke förlänga diskussionen, utan anhåller endast om bifall till punkten i dess af Utskottet föreslagna lydelse.

Herr Selander: En talare har beklagat sig deröfver, att Fullmäktige i Juni sistlidet är vidtagit de åtgärder, som blifvit vidtagna. Jag kan icke finna annat än att deruti ligger ett klander. Om Banko-Utskottet med uppmärksamhet genomläst Fullmäktiges protokoll, skulle det hafva funnit, att det var endast med den största ovilja, som Fullmäktige tillgrepo höjandet af räntan.

Jag vill icke återöpa Banko-reglementet, som säger, att Fullmäktige skola rätta sig efter penningställningen.

Friherre Nordenfalk: Jag vill endast fästa uppmärksamheten derpå, att, om Kammaren antager Herr Wallenbergs förslag och *utesluter* Utskottets gillande af Fullmäktiges åtgärd att inskränka utlåningstiden till tre månader, Kammaren derigenom i sjelfva verket indirekte uttalar ett klander mot Fullmäktiges berörda åtgärd, hvilket jag icke kan anse befogadt. Deremot kan jag icke finna något klander ligga uti sista momentet af Utskottets hemställan, eller att Fullmäktige böra förfara med varsamhet.

Jag anhåller därför om bifall till punkten i dess af Utskottet föreslagna lydelse.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr vice Talmannen, att under densamma hade yrkats, dels att förevarande § skulle läggas till handlingarne med gillande af Utskottets deri uttalade åsigt, och dels af Herr Wallenberg, att §:n skulle läggas till handlingarne med det förklarande: »att med hänsyn till de brydsamma förhållanden, hvilka under det sistförflutna året förevarit och utöfvat ett starkt inflytande på Bankens metalliska kassa samt dess ställning i öfrigt, Kammaren ej funnit anledning till missbilligande af Fullmäktiges åtgärder att höja utlåningsräntan öfver sex procent och kreditivafgiften till en procent.»

Härefter framställde Herr vice Talmannen först proposition på §:ns läggande till handlingarne med gillande af Utskottets deri uttalade åsigt, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition derå, att §:n skulle läggas till handlingarne med det förklarande Herr Wallenberg föreslagit, då svaren utföllö med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voterings-proposition:

»Den som vill, att § 3 i Banko-Utskottets berättelse N:o 4 skall läggas till handlingarne med gillande af Utskottets deri uttalade åsigt, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, lägges denna § till handlingarne med den förklaring Herr Wallenberg föreslagit.»

Sedan voterings-propositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 21;

Nej — 38.

§ 4.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Lades till handlingarne.

Utskottets slutliga tillstyrkande af decharge åt Herrar Banko-fullmäktige.

Bifölls.

Friherre Sprengtporten: Jag får anhålla att Kammaren behagade besluta, att de anföranden, som afgifvits vid diskussionen med anledning af frågan om tillsättande af ett särskildt Utskott för behandling af Herr Hessles motion angående jordbrukets ställning, skola, i likhet med hvad som inom Andra Kammaren beslutits, till det särskilda Utskottet remitteras.

Med förmälan, att Friherre Sprengtporten hade föreslagit, det Kam-maren skulle besluta, att de yttranden, som afgifvits vid den 6 dennes skedd föredragning af Andra Kammarens protokolls-utdrag angående tillsättande af ett särskildt Utskott för behandling af Herr Hessles motion om åtgärders vidtagande för afhjelpande af jordbrukarnes nuvarande finansiella betryck, skulle till det särskilda Utskottet öfverlemnas; hemställde Herr vice Talmannen, huruvida Kam-maren behagade här-till lemna bifall.

Ropades ja.

Herr Beckman: uppläste en motion N:o 79, angående ändring i 28 § Regerings-formen.

Begärdes på bordet.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna Utlå-tanden och Betänkanden, nemligen från

Konstitutions-Utskottet:

N:o 2, angående väckt motion, om rättighet för de särskilda länens landsting att utse, jemte ledamöter, jemväl suppleanter till Riksdagens Första Kam-mare;

Stats-Utskottet:

N:o 20, angående beräkningen af Statsverkets inkomster;

N:o 20, Litt. A, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående upphörande af grundrätas utgörande för valk- och stamp-verk;

N:o 20, Litt. B, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, om nedsättning i räntan för Trysunda fiske;

N:o 20, Litt. C, i anledning af väckta motioner dels om upphörande af alla på jordfastighet lagda skatter och onera, dels angående grund-räntornas kapitalisering och inlösen, m. m.;

N:o 20, Litt. D, i anledning af väckt motion om befrielse från er-läggande af tionde för tillverkning af metaller, med undantag af tack-jern inom bergslag;

N:o 20, Litt. E, i anledning af väckta motioner, angående dels upp-hörande af inrikes fyr- och båk-afgifter, dels lindring uti så väl dessa som flera andra omgälder af sjöfarande;

N:o 21, i anledning af väckt motion, om utbyte af stämpelpapper;

N:o 22, i anledning af väckt motion, angående beviljande af skatte-frihet under viss tid för Edsbackens och Rishållans nybyggesinnehafvare;

N:o 23, i anledning af väckt motion, angående en del lediga båts-mansnummers bibehållande såsom vakanta och vakans-afgifternas reser-verande till en krigsfond;

N:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om tillå-telse för Göteborgs stad att få inlösa eganderätten till krono-säteriet ett mantal Sannegården i Lundby socken och Östra Hisings härad af Göteborgs och Bohus län;

N:o 25, i anledning af väckta motioner om eftergift af Kronans rätt till dana-arf efter tvänne personer;

Bevillnings-Utskottet:

N:o 6, i anledning af en utaf Herr Jöns Pährsson väckt motion, angående skärpt ansvar för olofflig varuförsel.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Thorsdagen den 28 Februari 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 12 middagen.

Justerades 5 protokolls-utdrag för den 27 dennes och protokollet för den 29 sistlidne Januari f. m.

Upplästes följande protokoll: »År 1867 den 27 Februari sammanträdde den nämnd, som eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas; hvarvid röstades öfver följande proposition:

»Den, som vill, att omröstning på det i 69 § Riksdags-ordningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland Högsta Domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva Högsta Domstolens samtliga ledamöter bibehållne»;

Och befunnos, efter omröstningens slut, sedan en voteringsedel blifvit undantagen och förseglad samt de öfriga voteringsedlarna öppnade, hvarvid 2 voteringsedlar förklarades ogiltiga, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 1;
Nej — 44.

I följd hvaraf nämnden ansett Högsta Domstolens samtliga ledamöter böra vid deras embeten bibehållas.

Herr